

KURUMSAL
YÖNETİM
AKADEMİSİ

STK'LARDA
GÜNCEL KONULAR

1

STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Önerileri

Mart 2018

İLKE
İlim kültür eğilim derneği

STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Önerileri

STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Önerileri

MART 2018

Yayına Hazırlayanlar:

Nihat Erdoğan
Züleyha Sayın

Tasarım:

Seyfullah Bayram

Tashih:

Dudu Ekinci Demir

**KURUMSAL
YÖNETİM
AKADEMİSİ**

Aziz Mahmut Hüdayi Mh.
Türbe Kapısı Sk. No: 13 Üsküdar/
İstanbul
Telefon : 02165326370
E-posta : bilgi@kurumsalyonetim.org
Web : www.kurumsalyonetim.org

Kurumsal Yönetim Akademisi (KYA), sivil toplum alanında kar amacı gütmeyen faaliyet gösteren kuruluşların "kurumsal kapasitelerini" ve bu kuruluşlarda "gönüllü ve profesyonel çalışanların yetkinliklerini" artırmak amacıyla 2017 yılında İLKE Derneği bünyesinde kurulmuştur. KYA sivil alandaki çalışmaların gönüllülük ruhunu ve motivasyonunu kaybetmeden daha organize, verimli ve sürekli olmasına katkı sağlamayı hedeflemektedir.

©Tüm hakları saklıdır. İLKE İlim Kültür Eğitim Derneği'nin yazılı izni olmadan bu eserin hiçbir kısmı elektronik ya da mekanik yollarla çoğaltılamaz. Rapordaki görüş ve analizlerin sorumluluğu raporu yayına hazırlayan yazarlara aittir; toplantıya katılanları bağlamamaktadır.

STK Konuşmaları

STK'ların gündemini etkileyen konuların sivil toplumdan katılımcılarla müzakere edildiği etkinlik serisidir. Bu rapor 21 Ekim 2017 tarihinde gerçekleştirilen“STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Alanları” başlıklı STK Konuşmasından yayına hazırlanmıştır. .

STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Önerileri

Program Hakkında

Kurumsal Yönetim Akademisi (KYA), STK'ların gündemini etkileyen konuların sivil toplumdaki katılımcılarla müzakere edilmesi için STK Konuşmaları başlığı altında bir etkinlik serisi gerçekleştirmektedir. Bu serinin ikinci etkinliği “**STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Alanları**” konusuyla 21 Ekim 2017 tarihinde İLKE Deneği Teras Toplantı Salonunda gerçekleştirilmiştir.

Prof. Dr. Nihat Erdoğan moderatörlüğünde gerçekleştirilen toplantıya burs uygulamaları konusunda belli bir büyüklük, yaygınlık ve deneyime sahip aşağıdaki STK temsilcileri katılmıştır:

Kurum	Kişi
Boğaziçi Vakfı	Mehmet Emin Okur
Boğaziçi Yöneticiler Vakfı	Hüseyin Bayraktar
Çamlıca Vakfı	Serdar Yaman
İlim Yayma Cemiyeti	Kurtuluş Öztürk
İlim Yayma Vakfı	Uğur Öztürk
İLKE (İlim Kültür Eğitim Derneği)	Arife Gümüş
Yeni Dünya Vakfı	Hatice Gökçe

Program sırasında burs uygulamaları Őu baŐlıklar altında deęerlendirilmiŐtir:

1. Burs tűrleri
2. Sayısal rakamlar
3. Burs uygulaması
 - a. Duyuru sűreci
 - b. Seęim sűreci
 - c. Burs daęıtım sűreci
4. Yıllar içinde burs verilmesinde STK'nın yaptığı kritik deęiŐiklikler
5. Burs uygulaması sırasında yaŐanan sorunlar
6. Burs uygulamasında yaŐanan sorunların iyileŐmesi ięin űneriler
7. İyi uygulama ve deneyimlerin paylaŐılması

STK'larda Burs Uygulamaları ve İyileşme Önerileri

- Giriş
 - STK'larda Burs Uygulamaları Hakkında Tespitler
 - Burs Uygulamalarında İyileşme Önerileri
 - Sonuç
-

Giriş

Yükseköğretim öğrencilerine burs desteği vermek, sivil toplum kuruluşlarının en eski ve yaygın faaliyetlerinden birisidir. Uzun yıllar burs veren dernek, vakıf ve meslek örgütü gibi STK'ların burs uygulamalarının daha etkin olabilmesi için bir arayış içinde oldukları görülmektedir. Bu arayışların sonucu olarak STK'ların yıllar içinde burs uygulamalarının etkinliğini artırmak için değişik burs türleri oluşturmaya gayret gösterdikleri ve uygulamaları geliştirmeye yönelik çaba içinde oldukları dikkat çekmektedir.

Son yıllarda kamu kurum ve kuruluşlarının ulusal ve uluslararası boyutta öğrencilere yönelik burs uygulamalarında öğrenci sayısı, burs miktarı ve çeşitliliğinin arttığı görülmektedir. Kamu kurum ve kuruluşları misyon ve amaçlarına uygun burs uygulamaları yürütmektedir. Bu kapsamda Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Kredi ve Yurtlar Kurumu, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, Yükseköğretim Kurumu (YÖK), TÜBİTAK bursları örnek uygulamalar olarak gösterilebilir. Kamu kurum ve kuruluşlarının burslarının bir kısmı geri ödemesiz olarak verilirken bir kısmında ise öğrenciler için mecburi hizmet ya da geri ödeme yükümlülüğü bulunmaktadır. Kamu kurum ve kuruluşlarının verdiği bursların niceliksel artışı yanında niteliksel iyileşme ihtiyacı da dikkat çeken bir unsurdur. Verilen bursların mecburi hizmet ve geri ödeme yükümlülüğü gibi şartları oldukça detaylı düzenlendiği için genel rakamlardan bahsetmek oldukça zordur. Her kurumun kendine özgü şartları bulunurken öğrencilere ödenen miktar da değişiklik göstermektedir.

Burs veren kuruluşlar kategorisinde dikkat çeken bir unsur da Türkiye'nin büyük şirket gruplarının kurduğu vakıflardır. Şirketlerin kurmuş olduğu vakıflar her biri kendi belirlediği şart ve imkânlar doğrultusunda burs politikalarını uygulamaya koymaktadır. Dolayısıyla bölüm, okul, maddi ihtiyaç derecesi, başarı kriterleri, bursun karşılıksız olup olmaması gibi hususlar her bir kurum için değişkenlik göstermektedir. 2017 yılı baz alındığında, şirketlerin kurduğu vakıfların lisans düzeyinde ortalama 250-500 TL, lisansüstü düzeyde ise 800-1000 TL aralığında burs verdiği ve bursların ortalama 9 aylık bir dönemi kapsadığı görülmektedir.

Burs veren kuruluşlar arasında yaygın bir diğer kategori ise hayır temelli burs veren dernek ve vakıflardır. Bu dernek ve vakıflar genellikle hayırseverler tarafından finanse edilirken şirketlerin kurduğu vakıflara göre daha geniş bir tabana yayıldığı ifade edilebilir. Hayır amaçlı oluşturulan bu dernek ve vakıfların bir faaliyet alanı olarak burs uygulamalarını gerçekleştirdikleri görülmektedir. Güncel uygulamalara bakıldığında verilen bursların aidat ve bağışların yanında zekât ve infak gibi kaynaklardan da karşılandığı dikkat çekmektedir. Hayır temelli STK'ların vermiş olduğu burslar genellikle karşılıksız olup, öğrenciye mecburi hizmet veya geri ödeme yükümlülüğü getirmemektedir. 2017 yılı baz alındığında, bu tür STK'ların lisans düzeyinde ortalama 250 TL, lisansüstü düzeyde ise 500-750 TL aralığında burs verdiği ve bursların süre olarak 9 aylık bir dönemi kapsadığı görülmektedir. Söz konusu STK'larda bursların verilmesinde ihtiyaç sahibi olmak, başarılı olmak ve burs veren kuruluşun değerlerine uygunluk gibi kriterler göz önünde bulundurulmaktadır.

Yukarıda sıralanan kamu kurum ve kuruluşları, şirketlerin kurduğu vakıflar ve hayır temelli STK'ların yanında meslek örgütleri ve hemşehri dernekleri de burs uygulamalarını gerçekleştirmektedir.

Bu çalışmada, hayır temelli kurulmuş ve burs vermenin temel faaliyet-

lerden birisi olarak kabul edildiği STK'ların uygulamaları incelenmektedir. Çalışmanın amacı, STK'ların her yıl önemli bir gündem maddesi olan burs uygulamalarının iyileştirilmesi sürecine katkı sağlamaktır. Bu amaçtan hareketle, STK'ların burs uygulamaları incelenmiş, iyileşmeye ihtiyaç duyulan alanlar tespit edilmiş ve söz konusu alanlara yönelik çözüm önerileri sunulmuştur. Çalışma bulguları, incelenen STK'ların özellikleri dikkate alınmak koşuluyla, burs uygulaması yapan farklı özelliklere sahip diğer kurum, kuruluş ve STK'lar için de belli ölçüde kullanılabilir özellikler taşımaktadır.

STK'larda Burs Uygulamaları Hakkında Tespitler

STK'larda burs uygulamalarıyla ilgili tespitler şu başlıklarda toplanabilir:

1. Burs Uygulamalarının Geliştirilmesi İhtiyacı

Sivil toplum kuruluşlarının burs uygulamalarında benzerlikler kadar farklılıklar da bulunmaktadır. Tüm STK'ların üzerinde uzlaştığı konu, burs uygulama süreçlerinin daha iyi hâle getirilmesinin temel bir ihtiyaç olduğudur.

2. Burs Duyuruları

STK'lara gelen burs talepleri önceki yıllara nazaran çok daha fazla artış göstermektedir. Her STK'nın burs verilecek öğrenciler için belirlediği eğitim düzeyi, bölüm, maddi ihtiyaç derecesi vb. kriterlerin farklılık göstermesi göz önüne alındığında başvuru şartlarını açık olarak ilan etmesi hem çok sayıda öğrenciyi umutlandırmamak hem de gereksiz iş yükü oluşturmamak adına oldukça önemlidir.

3. Burs Başvurusu Sürecinde Oluşan İş Yüğü

Burs başvuru sürecinde istenilen belgelerin toplanması, tasnifi ve değerlendirilmesi ciddi bir iş yükü oluşturmaktadır. Bu konuda bilgi işlem imkânlarının aktif olarak kullanılması, iş yükünü azaltarak, hızı ve verimi artırmaktadır.

4. Burs Sürecinde İstanbul Dışı Başvuruların Değerlendirilmesi

İstanbul dışından burs talebi ile STK'lara başvuranlar için çeşitli uygulamalar söz konusudur. Bunlardan biri İstanbul dışında okuyan öğren-

cilere de burs imkânı tanıyan kuruluşlar Türkiye'nin belli bölgelerinde de yüz yüze mülakat süreçlerini yönetmektedir. Bir diğer uygulama ise öğrenci ile teknoloji imkânlarını kullanarak bilgisayar ya da telefon üzerinden yapılan mülakatlardır. Fakat bu tarz yapılan mülakatların verimliliği değerlendirmelerin çok sağlıklı yapılamaması sebebiyle önemli bir tartışma konusudur.

5. Burs Verilecek Kişilerin Seçimi

Burs için başvuran kişilerin burs almaya uygunluğunu belirlemek en önemli sorunlardan birisidir. Burs veren kurumların bursların kimlere verileceği konusundaki hassasiyetleri ve kurumun öncelikleri dikkate alınarak burs verilecek öğrencileri seçmek büyük bir özen ve dikkat gerektirmektedir. Her ne kadar temel kriterler (ihtiyaç, başarı, kurumun değerlerine uygunluk vb.) belirlense dahi bunların değerlendirme süreçlerinde objektif olarak kullanımı, kriterlerin yüzde ile değerlendirilmesi ve önem sırasını belirlemek uygulamada çok da kolay olmamaktadır.

6. Bursiyer Adayları ile Mülakat Gerçekleştiren Kişilerin Bu Konudaki Becerilerinin Geliştirilmesi İhtiyacı

Burs dağıtım sürecinin mülakat aşamasında bu süreç konusunda deneyimli kişilere ihtiyaç duyulmaktadır. Kurumlarda mülakatlar ortalama iki hafta sürmektedir. Bu sürecin etkinliğinin artırılması için mülakatlara katılacak kişiler için “Mülakat Eğitimi” yapılmasının faydalı olacağı dile getirilmiştir.

7. Burs Uygulamalarında Lisans ve Lisansüstü Ayrımı

Burs uygulaması konusunda deneyimli STK'lar lisans ve lisansüstü burs uygulamalarının farklı olması hususunda hemfikir görünmektedir. İki burs türünün miktarı, bursiyerlerle ilişki kuruş biçimi ve bursiyerlerden beklentiler bakımından kayda değer farklar olduğu dile getirilmiştir. Bu ayrıma göre de bursların miktar ve süresi farklılık göstermektedir.

8. Burs Kriterlerinde Özel Durum Uygulaması İhtiyacı

Bazı burs uygulamalarında belirli bir yaş sınırı da bulunmaktadır. 28 Şubat gibi siyasi konjoktür dolayısıyla eğitimine devam edemeyenler ya da farklı özel sebepler dolayısıyla eğitim hayatına uzun zaman ara vermek zorunda kalanlar için yaş sınırının bir daha gözden geçirilmesinin gerekli olduğu talebi dile getirilmiştir. Özellikle kadınlar için bu

Burs verilecek kişi sayısının yaklaşık 10 katına ulaşan başvuru sayısı, başvuruların toplanması ve değerlendirilmesi sürecinde ciddi biçimde iş yükü oluşmasına sebep olmaktadır.

konuda istisnai durumlar oluşturulması ve kontenjan ayrılması konusunun ayrıca değerlendirilmesi hususu bazı temsilciler tarafından dile getirilmiştir.

9. Burs Türlerinde Dikkat Çeken Farklı Uygulamalar

Bir STK başvuran sayısının fazla olması sebebiyle bursiyer seçim sürecinde profesyonel bir danışmanlık şirketinden destek aldıklarını belirtmiştir. Bir başka STK, burs değerlendirme sürecinde adayın yeteri kadar tanınmadığı ya da tatmin edici bir kanaat oluşmadığı durumlarda, adayın mağdur olmaması ve doğru kişiye burs vermek amacıyla bir süre gözlemlemek için daha düşük miktarda ve sınırlı bir süre için destek bursu verdiklerini ifade etmiştir. Bir başka STK da staj bursu adı altında burs verilen öğrencilere eğitim alanıyla ilgili bir kurumda staj yapma imkânı tanıdıklarını dile getirmiştir.

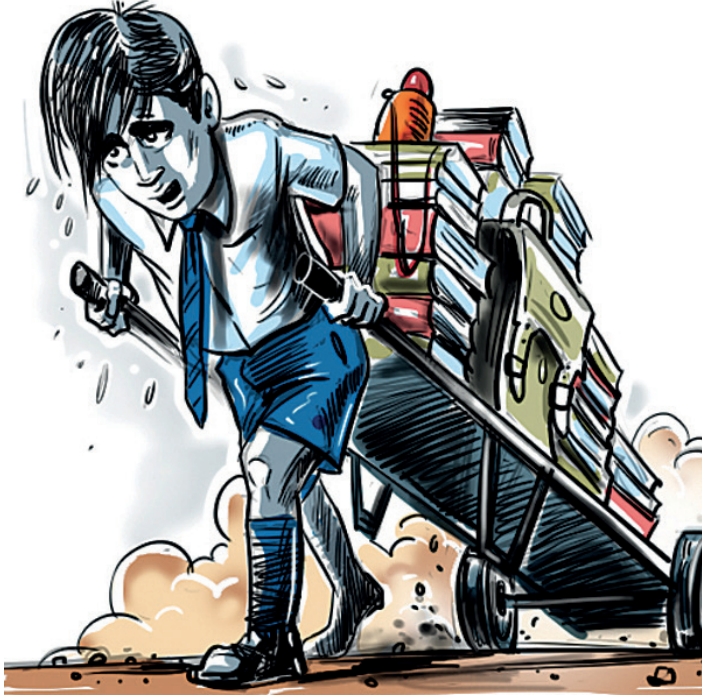
10. Bursiyerlere Yönelik Faaliyetler

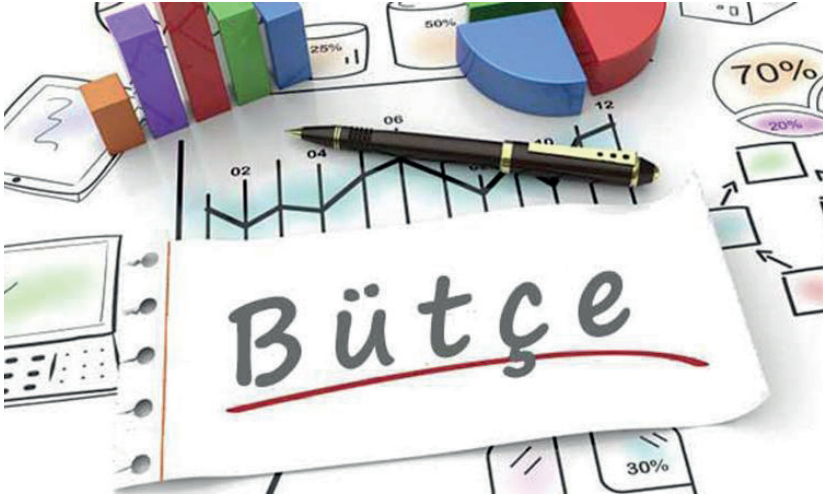
Burs alma hakkı kazananlara yönelik STK'ların uygulamalarında da farklılıklar bulunmaktadır. Bazı STK'ların bursiyerlerden hiçbir beklentisi olmazken, bazı STK'lar bursiyerlerin kendi hazırladıkları ya da yönlendirdikleri etkinliklere katılmasını talep etmektedir. Bursiyerlerden kendi alanlarındaki çalışma alanlarına ait periyodik rapor isteme uygulaması yapan STK'lar da bulunmaktadır. Bursiyerlere yönelik faaliyetler ya da onlardan beklentiler konusunda belli bir yaklaşım bulunmamaktadır. Bu çerçevede görece olarak daha faydalı görülen, öğrencilerin

yetişmesi için staj uygulaması yapılması gör÷lmektedir. Ancak staj uygulaması zaman ayırmayı gerekli kılan ve öğrenciye yakın destek verilmesi gereken bir uygulamadır. Öğrencilerin STK etkinliklerine katılımı konusunda da mecburiyet yerine, haberdar etme ve teşvik etme uygulamaları daha fazla ağırlık kazanmaktadır.

11. Burs Dağıtım İşlemleri İçin Bütçe Oluşturulması İhtiyacı

Burs kaynaklarının bir kısmının zekât ve infaklardan oluşması, bu kaynakların kullanılabilceğı yerler konusunda bazı kısıtları da beraberinde getirmektedir. Burs sürecine ait işlemler ve uygulamalar için STK'lar bu kaynakları kullanamamaktadır. Bu işlemler için STK'lar ayrı bütçe oluştur(a)madıklarından dolayı işlemlerinin sürdür÷lmesine yönelik ayrı bir kaynak bulma ihtiyacı öne çıkmaktadır.

12. Burs Kaynaklarının Planlanmasında İyileşme İhtiyacı

Burs kaynakları arasında, zekat ve infak gibi yardımların yanında, iktisadi işletmelerin oluşturduğu ve STK'lar üzerinden burs vermek isteyen iş adamlarının verdiği kaynaklar gibi çeşitli kaynaklar bulunmaktadır. STK'lar büyüdükçe önce burs bütçesinin oluşturulduğu sonra da buna uygun öğrenci sayısının belirlendiği görülmektedir. Ancak görece olarak daha küçük STK'ların önceden burs verilecek öğrenci sayısını tespit etmek ve buna göre planlama yerine, oluşturabildikleri kaynaklar kadar burs verme uygulaması içinde oldukları ifade edilmiştir. Bu durumda ya burs verilen kişi sayısı azaltılmakta ya da verilen burs miktarı düşürülmektedir. Bu hususta devamlılığın sağlanması için burs kaynakları oluşturma, burs miktarı ve bursiyer sayısı belirleme süreçlerinin daha planlı olması için çalışmalar yapılması gereği ifade edilmiştir.

Burs Uygulamalarında İyileşme Önerileri

STK'ların büyüklüğü ve deneyimine bağlı olarak burs uygulamalarında iyileşme ihtiyaçları farklılık göstermekle beraber öne çıkan ortak iyileşme alanları aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1

Burs başvuruları ve başvuru değerlendirme süreçleri ciddi bir iş yükü oluşturmaktadır. Bu sürecin daha hızlı yürütülebileceği altyapı ve sistemler oluşturulmalıdır.

2

STK'ların burs verme kriterlerini belirleme ve buna uygun kişi seçme sürecinde iyileşme ihtiyacı bulunmaktadır. Burs kriterlerinin daha ölçülebilir olması, kişisel değerlendirmelerin süreci daha az etkilemesi ve STK'nın tamamındaki uygulamaların (örneğin farklı mülakat/değerlendirme gruplarında uygulama ve ölçme birlikteliği) benzer olması sağlanmalıdır.

3

Burs mülakatına katılacak kişilere yönelik "mülakat eğitimi" düzenlenmeli ve mülakat yapan kişilerin bilgi ve becerileri geliştirilmelidir. Bu konuda Kurumsal Yönetim Akademisi'nin öncülük yapması ve bu konuda bir eğitim organize etmesi talebi gelmiş buna istinaden 2018 yılı burs dağıtım dönemi öncesi "mülakat eğitimi" planlamıştır.

- 4 Burs başvurularında aynı anda birden fazla yerden burs alma durumlarının ortadan kalkması için STK'lar tarafından ortak bilgi havuzu oluşturmalıdır.
- Türkiye'deki burs sistemini dijital ortama taşıyarak bursiyer ve destekçileri internet ortamında bir araya getiren "E-bursum" gibi uygulamalar bu alanda faydalı olacaktır

- 5 Üniversite öğretim üyeleri ile işbirliği yaparak ya da işbirliklerini daha da geliştirerek öğrencilere verilecek desteğin nicelik ve niteliğini artırmaya yönelik danışmanlık uygulamaları gerçekleştirilmelidir.

- 6 Burslar için sağlanan kaynakların (yardımlar) burs süreci ve giderleri için harcanmasının önünde bazı engeller bulunmakta, burs işlemlerinin kendisi için STK'ların bütçesi bulunmamaktadır. Bursların düzenliliği ve sürekliliği için STK'larda burs işlemleri için ayrı bir bütçe oluşturulmalıdır.

7

Bursiyelere ve öğrencilere daha fazla katkı sağlamak ve onları faaliyetlerden haberdar etmek adına STK'lar faaliyet bilgilerini kendi aralarında paylaşmalıdır.

8

Kişisel bilgilerin korunması ve mahremiyetin gözetilmesi için kişilerin bilgilerinin muhafazası konusunda dikkatli davranılmalıdır.

9

Burs verilecek kişilere yönelik yaş sınırlamasında istisnalara ihtiyaç vardır. Özellikle eğitimlerini kendi dışındaki sebepler dolayısıyla bırakmak zorunda kalıp tekrar eğitime dönen kişiler için yaş sınırı yeniden değerlendirmeye alınmalıdır.

Sonuç

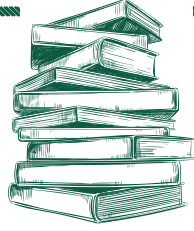
Burs uygulamaları STK'ların uzun yıllar sürdürdüğü temel faaliyet konularından birisidir. Bursların amacına uygun bir biçimde dağıtılması hususu STK'ların sürekli gündeminde yer almaktadır. Bu çalışma ile STK'ların gündemini meşgul eden ve iyileştirme ihtiyacı olan burs uygulamaları ele alınmıştır. Çalışma sonucunda STK'ların burs uygulamaları konusunda ortak iyileştirme konularının yanında, STK'ların kendine özgü iyileştirme alanları da dikkat çekmektedir. STK'ların burs uygulamaları konusunda iletişim hâlinde olmaları, bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmaları ortak bir beklentidir. Bu süreçte STK'ların zaman zaman bir araya gelerek burs uygulamalarının daha sistematik yürütülmesine yönelik çalışmaları sürdürmeleri önem arz etmektedir.

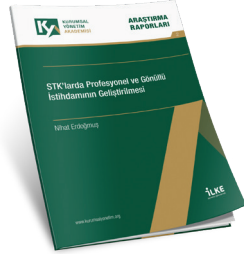
STK'ların burs uygulamaları konusunda iletişim halinde olmaları, bilgi ve deneyim paylaşımında bulunmaları ortak bir beklentidir.

Kurumsal Yönetim Akademisi Yayınları

Türkiye'de İslami STK'ların Kurumsal
Yapı ve Faaliyetlerinin Değişimi

STK'larda Profesyonel ve Gönüllü
İstihdamın Geliştirilmesi

Sivil Toplum Kuruluşlarında Gönüllülük:
Sorunlar ve Çözüm Yolları

STK'larda Burs Uygulamaları ve
İyileşme Önerileri

Üniversite Öğrenci Kulüplerinde
Yönetim ve Organizasyon

**KURUMSAL
YÖNETİM
AKADEMİSİ**

Adres Aziz Mahmut Hüdayi Mah.
Türbe Kapısı Sk. No:13
34672 Üsküdar/İstanbul

Telefon +90 216 532 63 70
Faks +90 216 532 63 71
E-mail bilgi@kurumsalyonetim.org

www.kurumsalyonetim.org
[f](#) | [t](#) | [v](#)
KYAakademi

